

БОЮН

Віталій Петрович

Випускник Дніпродзержинського
металургійного заводу-втузу (1965)

Завідувач відділу інтелектуальних відеосистем
реального часу Інституту кібернетики
ім. В. М. Глушкова НАН України.

*Доктор технічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
лауреат Державної премії України
в галузі науки і техніки*

Народився 8 серпня 1941 р. в м. Дніпродзержинську. Батько, Петро Іванович Боюн (1911–1974), був керівником лабораторії механізації сталетопного виробництва Дніпродзержинського металургійного заводу (ДМЗ); мати, Олімпіада Дмитрівна Гузєєва (1915–1987), працювала креслярем.

У 1959 р. Віталій Боюн із відзнакою закінчив Дніпродзержинський індустріальний технікум і, наслідуючи приклад батька, випускника Дніпродзержинського металургійного інституту 1944 р., також вступив до цього ВНЗ. У 1965 р. він закінчив Дніпродзержинський металургійний завод-втуз ім. М. І. Арсенічева за спеціальністю «Автоматизація і комплексна механізація металургійного виробництва». Сьогодні Віталій Петрович із особливою вдячністю згадує улюблених педагогів — П. І. Рубана (вища математика), К. С. Гаргера (фізика), Е. Ф. Цуканова (електропривод).

Здобуваючи вищу освіту, він одночасно працював техніком, інженером у центральній заводській лабораторії автоматизації (ЦЗЛА) ДМЗ. У 1965–1966 рр. служив у радіотехнічних військах. Упродовж 1966–1967 рр. був старшим інженером ЦЗЛА ДМЗ.

У 1967 р. Віталій Боюн вступив до аспірантури Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України (м. Київ), де працює до сьогодні. З 1991 р. очолює відділ інтелектуальних відеосистем реального часу. В 1971 р. захистив кандидатську, а в 1991 р. — докторську дисертацію. З 2006 р. є членом-кореспондентом НАН України, з 2013 р. — професор.

У 1961 р. Віталій Петрович брав участь у спільних дослідженнях ДМЗ, кафедри фізики ДМІ (яку представляли К. С. Гаргер, Б. В. Ляудіс) та Обчислювального центру АН УРСР (нині Інститут кібернетики НАНУ) — перших у Європі успішних дослідів із дистанційної діагностики плавки сталі в бесемєрівському конверторі ДМЗ і створенні системи управління плавкою на базі першої напівпровідникової керуючої ЕОМ «Днепр-1». Науковими керівниками роботи були В. М. Глушков, Б. М. Малиновський і К. С. Гаргер.

В Інституті кібернетики В. П. Боюн створив автоматизований гібридний моделюючий комплекс і кілька систем автоматизації наукових досліджень. Згодом він розробив основи динамічної теорії інформації. На її базі запропоновані ефективні методи аналого-інкрементного перетворення й обробки сигналів, мето-

ди синтезу алгоритмів і структур, що стали основою для розробки цілої низки спеціалізованих пристроїв і проблемно-орієнтованих процесорів для систем діагностики й управління. Під керівництвом Віталія Боюна створені унікальні системи цифрового контролю, діагностики та управління високодинамічними процесами й об'єктами, зокрема три системи управління параметрами та положенням плазми в термоядерних установках типу ТОКАМАК; перші в Україні інтелектуальні відеокамери з програмованими параметрами зчитування інформації та попередньою обробкою зображень і низка відеосистем різного призначення; цифровий оптичний капіляроскоп і гемодинамічна лабораторія «МакроМікроПоток». Сьогодні В. П. Боюн досліджує організацію зорово-аналізуючої системи людини як прототипу для систем технічного зору. Віталій Петрович упровадив понад 30 розробок процесорів, комплексів і систем, багато з яких були унікальними та першими у світі; є автором понад 230 винаходів. На запрошення Британської Ради відвідав із лекціями низку провідних університетів Великої Британії. На запрошення АН провінції Шандунь читав лекції у КНР.

Автор понад 450 наукових праць, 10 монографій, зокрема «Динамическая теория информации. Основы и приложения» (2001). Кращий винахідник Києва (1978), кращий винахідник НАН України (1996), заслужений винахідник України (1997); лауреат премій НАНУ ім. С. О. Лебедева (1998) та В. М. Глушкова (2013), Державної премії України в галузі науки і техніки (2004). Нагороджений дипломом переможця Всеукраїнського конкурсу «Винахід-2010» (2010), відзнакою «За наукові досягнення» (2011). Почесний професор Шандуньської АН КНР (2003), голова експертної комісії спільного конкурсу НАН України та Російського фонду фундаментальних досліджень «Інформаційні технології та обчислювальні системи», заступник голови спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій, член експертної ради ВАК України, наукових рад, редколегій та оргкомітетів міжнародних конференцій.

У юності Віталій Петрович захоплювався водним і гірським туризмом, нині головні його хобі — рибальство та садівництво.

Дружина Віталія Боюна Лідія Трохимівна Боюн (Снісар) — теж випускниця Дніпродзержинського індустріального інституту, який закінчила в 1968 р.